

VIỆN KHOA HỌC XÃ HỘI VIỆT NAM
VIỆN THÔNG TIN KHOA HỌC XÃ HỘI

TÔN GIÁO và đời sống hiện đại

NHÀ XUẤT BẢN KHOA HỌC XÃ HỘI

VIỆN KHOA HỌC XÃ HỘI VIỆT NAM
VIỆN THÔNG TIN KHOA HỌC XÃ HỘI

TÔN GIÁO
VÀ
ĐỜI SỐNG HIỆN ĐẠI

NHÀ XUẤT BẢN KHOA HỌC XÃ HỘI
HÀ NỘI - 2004

Những người thực hiện:

VÕ KIM QUYÊN (chủ biên)

NGUYỄN VĂN DÂN

NGUYỄN NHƯ DIỆM

TRẦN HOÀNG HOA

TRẦN MINH

NGUYỄN DIỆU THÚY

PHẠM THỊ VINH

PHẠM THÁI VIỆT

Mục lục

<i>CÙNG BẠN ĐỌC</i>	5
<i>TỔNG QUAN</i>	
Tôn giáo Trung Quốc	7
<i>KUZNECOV V.</i>	
Chính sách đối với tôn giáo ở CHND Trung Hoa	79
<i>PITMAN B. POTTER</i>	
Kiểm soát tín ngưỡng: Điều tiết tôn giáo ở Trung Quốc	113
<i>ZHANG YONGQIN</i>	
Cải cách để thích ứng, thích ứng cần cải cách	151
<i>GUO QINGXIANG</i>	
Phân tích và suy nghĩ về việc giải quyết vấn đề tôn giáo các dân tộc thiểu số ở Trung Quốc trong giai đoạn hiện nay	181
<i>HE JINGSONG</i>	
Phật giáo Trung Quốc nên đi con đường nào	219
<i>RAOUL BIRNBAUM</i>	
Phật giáo Trung Hoa trong bước ngoặt thế kỷ	236

<i>LUO SHANGXIAN</i>		
	Nguồn gốc Đạo giáo và ý nghĩa gọi mở hiện thực của nó	296
<i>LAI CHI-TIM</i>		
	Đạo giáo ở Trung Quốc ngày nay: 1980-2002	324
<i>DRU C. GLADNEY</i>		
	Hồi giáo ở Trung Quốc: Hoà hợp hay ly khai?	365
<i>QIN HUIBIN</i>		
	Những vấn đề trong nghiên cứu Hồi giáo ở Trung Quốc	416
<i>RICHARD MADSEN</i>		
	Phục hưng Công giáo trong thời kỳ cải cách	440
<i>DANIEL H. BAYS</i>		
	Đạo Tin Lành ở Trung Quốc ngày nay	490
<i>XU XIN</i>		
	Do Thái giáo ở Trung Quốc	545
<i>JIE GUANGWU</i>		
	Suy nghĩ về Nho giáo	574
<i>MALIAVIN V.</i>		
	Hiện tượng các tôn giáo hỗn tạp tại Trung Quốc	589

CÙNG BẠN ĐỌC

Loạt sách Tôn giáo và đời sống hiện đại đã lần hành được 4 tập. Như đã trình bày trong Lời nói đầu tập trước, từ tập 4 trở đi, các tập sẽ được dành để giới thiệu sâu về tôn giáo từng nước hay từng khu vực cụ thể. Tập 4 giới thiệu về tôn giáo Đông Nam Á, tập 5 này giới thiệu về tôn giáo Trung Quốc.

Tôn giáo Trung Quốc là một thực thể rất phong phú và đa dạng. Để bạn đọc tiện theo dõi, đầu tập có bài tổng quan trình bày khái quát những đặc trưng lịch sử, quá trình hình thành, du nhập, truyền bá và phát triển của các tôn giáo lớn ở Trung Quốc, thực trạng tôn giáo và chính sách tôn giáo của Đảng Cộng sản và Nhà nước Trung Quốc. Tiếp đó là các bài viết của các nhà nghiên cứu

Trung Quốc và nước ngoài phân tích và giới thiệu sâu hơn về từng vấn đề hay từng tôn giáo cụ thể ở nước này. Lập trường, cách nhìn nhận của các tác giả các bài viết về vấn đề đặt ra ở đây có thể khác nhau hay khác với quan điểm chính thống của Trung Quốc hiện nay, xin bạn đọc tiếp nhận như những thông tin địa chiếu để tham khảo.

VIỆN THÔNG TIN KHOA HỌC XÃ HỘI

TÔN GIÁO TRUNG QUỐC

TỔNG QUAN

TTrung Quốc là một nước có nhiều tôn giáo. Phần lớn các giai cấp thống trị ở nước này có thái độ khoan dung, ủng hộ và đỡ đầu đối với các tôn giáo. Trong lịch sử lâu dài, tôn giáo luôn là một bộ phận của văn hoá các dân tộc ở đất nước này, mặc dù ý thức tôn giáo trong phần lớn cư dân là thấp. Các tín đồ tôn giáo thực thụ luôn là một số nhỏ trong tổng dân số Trung Quốc. Ngoài một số vùng các dân tộc thiểu số cư trú ra, không có tôn giáo nào chiếm được địa vị như một quốc giáo chi phối trên phạm vi toàn quốc. Đó là vì các tôn giáo ở Trung Quốc được truyền bá và phát triển bên trong các nền văn hoá truyền thống, chủ yếu là văn hoá Hán tộc. Chính điều đó đã làm hình thành nên một số đặc điểm lịch sử đặc thù của tôn giáo Trung Quốc.

Dân tộc Hán có truyền thống thờ cúng tổ tiên và chủ yếu tin vào số mệnh. Ngay từ thời Hán Vũ đế (140-87 trước Công nguyên), Nho học đã ở địa vị chi phối, tạo điều kiện cho việc trị lý đất nước thông qua các quy chuẩn đạo đức và chỉ dựa vào chữ tín. Nó không coi thường cũng không ủng hộ các quan niệm về quỷ thần và tôn giáo. Điều đó thể hiện qua câu nói của Khổng Tử “Kính quỷ thần nhi viễn chi” (tôn kính quỷ thần nhưng tránh xa chúng). Đó là lòng trung thành của bầy tôi đối với vua, lòng hiếu thuận của con đối với cha, nó đóng vai trò quan trọng điều tiết các quan hệ của con người trong một xã hội phong kiến kéo dài hàng nghìn năm. Nho học cũng nhấn mạnh các quan niệm đạo đức của các mối quan hệ và các lợi ích hiện thực của con người. Như vậy người Hán đã phát triển một tinh thần thực tiễn ảnh hưởng trực tiếp đến cách nhìn của các tín đồ tôn giáo. Điều đó giải thích tại sao người ta có lúc tin theo tôn giáo có lúc lại không tin theo; tại sao người ta tin vào tôn giáo khi gặp những trắc trở, những vấn đề trong đời sống, nhưng khi những trắc trở, những vấn đề đó được giải quyết thì có thể họ lại không còn tin nữa. Nói tóm lại, có những mâu thuẫn tồn tại giữa các quan niệm truyền thống của Nho học và sự sùng kính truyền thống đối với một lực lượng siêu nhân, nên có thể nói, văn hoá Nho học cản trở sự phát triển của tôn giáo.